

FIGYELMEZTETÉSEK 2022-2023 TELÉRŐL

Az energiaszegénység csökkentésére irányuló intézkedéseknek több egészségügyi előnyt kell nyújtaniuk.

2022-23 telén a WELLBASED csapata 356 háztartást érintő felmérést végzett 5 országban, az energiaszegénységgel kapcsolatos tapasztalataikra és az egészségi állapotukra helyezve a hangsúlyt. A 356 válaszadóból álló minta – amelynek 59%-a 750 eurónál kevesebbet keres havonta, a legmagasabb iskolai végzettsége pedig 8 általános – esetében az energiaszegénység jelentősen magasabb volt, mint az energiaszegénységre vonatkozó 2021-es EU statisztikákban.

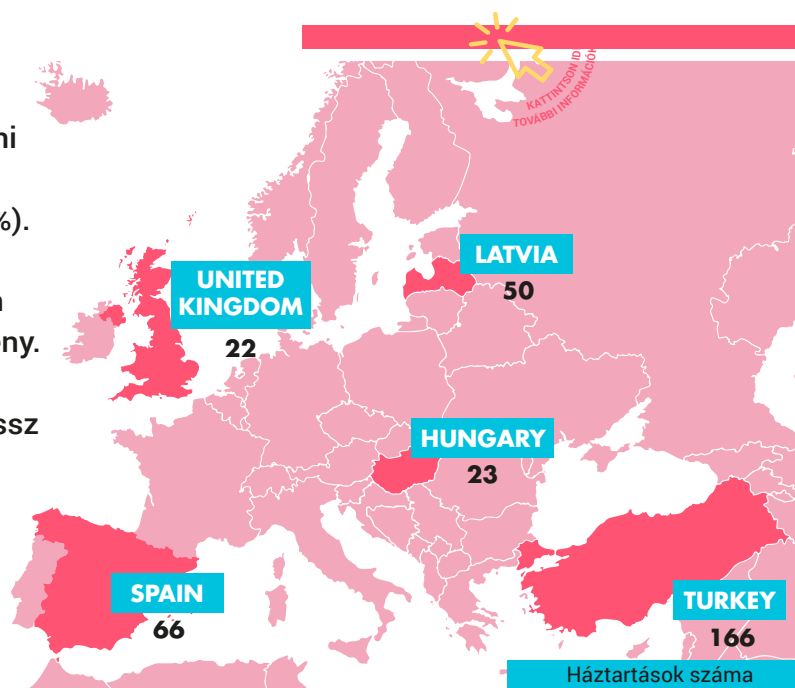
EZÉRT SZÜKSÉGES AZ EGÉSZSÉGÜGYI TERÜLETEN VALÓ JAVULÁS:

A válaszadók többsége nem érezte magát kényelmesen melegen (71%), nem tudta fizetni energiaszámláit (58%), és szivárgással, nyirkossággal, vagy korhadással küzdött (64%).

Sok háztartás rendszeresen nélkülözött olyan napi alapszükségleteket, mint a meleg és a fény.

A megkérdezettek közel 65%-a számolt be rossz mentális egészségről, 30% pedig tudógyógyászati problémáról.

Az energiapolitikák területén a háztartások egészsége és jólléte központi prioritást kell hogy élvezzen.

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

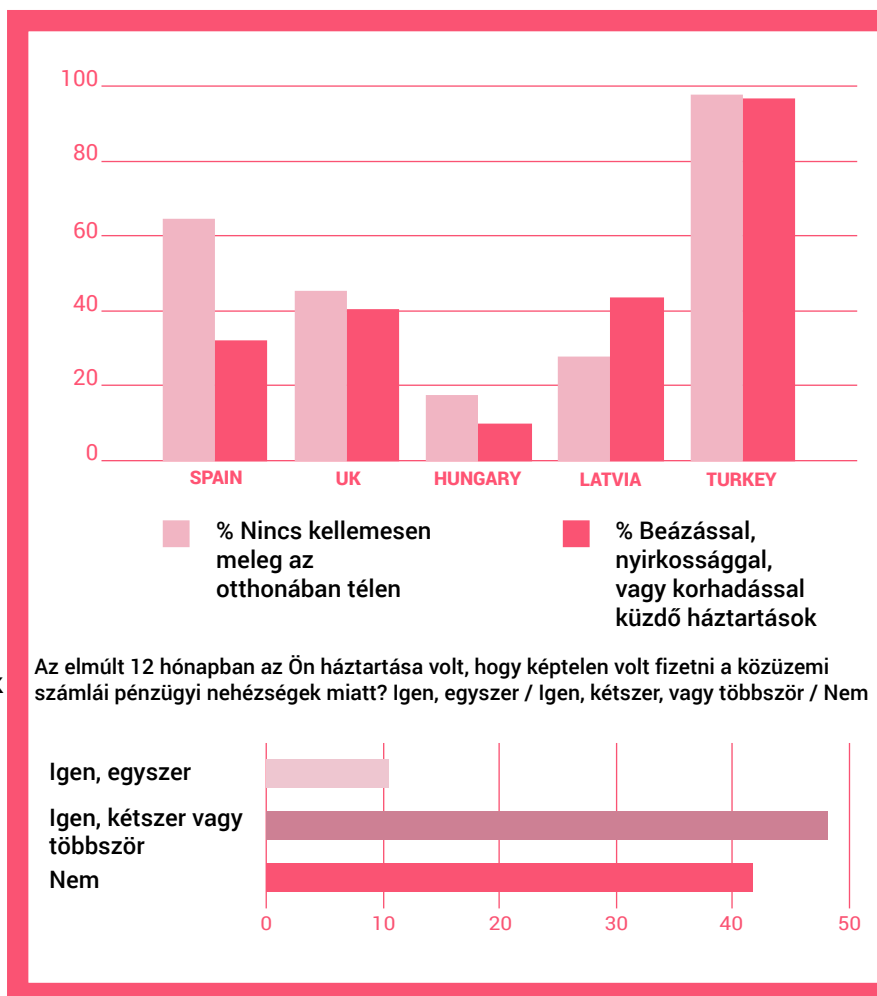
A háztartások többsége képtelen volt kielégíteni energiaszükségleteit

A vizsgált 5 ország esetében tapasztaltak között voltak eltérések, de a minta alapján tehető néhány alapvető megállapítás:

- 71% beszámolója szerint az otthonuk „nem kényelmesen meleg télen”
- 64% számolt be beázó tetőről, nyirkos falakról / padlóról / alapzatról vagy korhadó ablakkeretről, padlóról az otthonában
- 58% arról számolt be, hogy az elmúlt 12 hónapban háztartásuk nem volt, hogy képtelen volt fizetni a közüzemi számlákat pénzügyi nehézségek miatt?

A válaszadók rendszerint viseltek télen extra réteg ruhát (84%),

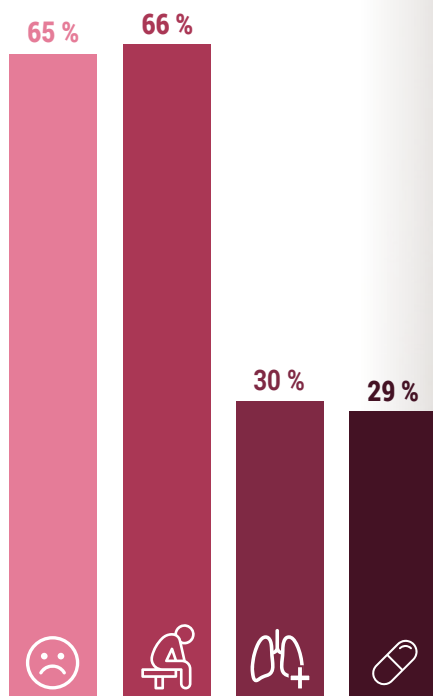
- csökkentették a világítás (68%) és fűtés (egy szoba befűtése, 62%, vagy a fűtés lekapcsolása, 57%) mértékét pénzspórolás céljából. 29% nem vett igénybe egészségügyi ellátást a vele járó költségek miatt.

A WELLBASED tanulmány átfogó megközelítést alkalmaz, széleskörű adatokat gyűjtve a háztartások energia- és egészségügyi tapasztalatairól hat európai városban (Budapest, Edirne, Heerlen, Jelgava, Leeds és Valencia). A tájékoztató két fő adatforrást használ fel: a 356 kérdőívet azokból a városokból származó kitöltőkkel, ahonnan adatokkal rendelkezünk (Heerlen kivételével mindegyik város), és a 47 résztvevővel készített kvalitatív interjúkat.

Bár célunk az, hogy a WELLBASED teljes időtartama alatt megállapítsuk a beavatkozások (lakásfejlesztési intézkedések stb.) hatását az energiaszegénységben élők egészségére és jólétére, a 2022-23 tél folyamán gyűjtött adatok különösen fontosak. Az adatok az energiaszegénység és az egészségkárosodás tapasztalatairól nyújtanak áttekintést az öt európai országban hozott kormányzati intézkedések ellenére is magas energiaárak idején.

A mentális és fizikai egészséggel kapcsolatos eredmények

- szoronást tapasztalt, vagy depressziósnak érezte magát
- nehezen vett erőt magán teendői elvégzésére
- orvos által igazolt tüdőbetegsége volt (pl. asztma, krónikus hörghurut, tüdőgyulladás)
- nem vett igénybe egészségügyi ellátást a vele járó költségek miatt

Jelentős eltérések voltak a mintában, beleértve néhány országos eltérést. Törökország esetében például (75,9%), Magyarországon (65,2%) és az Egyesült Királyságban (68,2%) a legtöbb ember szorongással vagy depresszióval küzdött, ellentétben Spanyolországgal és Lettországgal. Ami a fizikai egészségre vonatkozó mutatót illeti, a Törökországból és Spanyolországból származó válaszadók között magasabb volt a tüdőbetegségek aránya a mintában szereplő másik három országhoz képest.

© Andrew Neel

A résztvevők által kialakított megküzdési gyakorlatokra vonatkozó eredmények

Az emberek elmúlt évben kialakított megküzdési stratégiáiról gyűjtött adatok alapján elmondható, hogy a lakosság számos technikát alkalmaz az energiaválságra adott válaszként. A leggyakoribb megküzdési gyakorlatok a plusz ruhák viselése, valamint a világítás és fűtés mennyiségének csökkentése (kizárólag egy szoba fűtése vagy a fűtés kikapcsolása) voltak. A válaszadók számottevő hányada kerülte az egészségügyi ellátást annak költségei miatt (29%). A legtöbben azonban nem hagytak fel a főzéssel vagy a meleg vízzel való zuhanyzással. A válaszadóink 13%-a közintézményekbe, 21%-a pedig szomszédjához/barátokhoz ment melegedés céljából.

A MEGÉLT TAPLASZTALAT

Ilze öt éves kislányával egy kétszobás lakásban él egy felújítatlan társasházban Jelgavában (Lettország). Mivel Ilze otthonról dolgozik, komfortos körülményekre van szüksége a lakásban. Ilze igyekszik ezeket a lehető legnagyobb mértékben biztosítani, de tehetetlennek érzi magát az épület közös helyiségeivel és a többi lakóval szemben. Tavaly télen a lakás elég meleg volt, de előfordult, hogy a sütőt kellett bekapcsolnia, hogy fűtse a szobákat. A fürdőszoba és az ablakpárkányok környéke penészesedik, ami a lakás rosszul működő szellőzőrendszerére utal. Emiatt a lakás gyakran más lakásokból származó cigarettaszagot is áraszt, ami arra kényszeríti, hogy rendszeresen szellőztessen a szobákban. Ilze figyelembe vette az emelkedő energiaköltségeket, és havi költségvetését gondosan tervezi. Hogy megbirkózzon a fűtéssel és villanyszámlákkal és az élelmiszerárakkal, amelyek az infláció miatt jelentősen megemelkedtek, a család a különböző szórakozási lehetőségeken spórol.

Szakpolitikai következtetések

Az energiaszegénység széles körben érzékelhető a kutatásban résztvevők között, és 2022-23 tele keménynek bizonyult számukra. A tény, hogy a többségük nem volt kényelmes melegben, és sokan a világítás és fűtés korlátozásával alkalmazkodtak a helyzethez, azt bizonyítja, hogy a bevezetett támogatási intézkedések nem voltak megfelelőek számukra. A nagyfokú szorongás és depresszió valószínűleg összefügg ezekkel a kihívást jelentő körülményekkel. Bár a közpolitikai intézkedések törekszenek az említett problémák kezelésére, a probléma mértéke súlyosabbnak tűnik a felkínált megoldások hatásosságánál. Szakpolitikai szinten az egészségügyi problémákat fel kellene használni eszközként, amely be tudja azonosítani a kielégítetlen energiaszükségletekkel rendelkező embereket, illetve biztosítani kell programokat, amelyek elősegítik a helyzet kezelését.

A tapasztalatok az öt város között és az egyes városokban is eltérőek voltak. A válaszadók egy része több szempontból hátrányos helyzetben volt: például etnikai kisebbséghez tartoztak, fogyatékkal élők vagy betegek voltak, valamint alacsony jövedelemmel, alacsony iskolai végzettséggel rendelkeztek.

Ezek a szociális tényezők súlyosbíthatják mind az energiaszegénységet, mind az egészségi állapotot.

A tapasztalatokat az is befolyásolja, hogy van-e állami hőszolgáltatás (Lettország vagy Magyarország), hiányzik-e a hőinfrastruktúra (Törökország, Spanyolország), és milyen a lakások energiahatékonysága.

A válaszadóink által jelzett rossz lakáskörülmények hangsúlyozzák, hogy sürgősen kezelni kell az energiaszegénységet és az egészségkárosodást azáltal, hogy a közpolitikában jobban figyelembe veszik a lakhatási normákat és az energiahatékonyságot.

1

A szakpolitikának arra kell törekednie, hogy felfedje a kapcsolódásokat a közegészség és energiahozzáférés területei között: bizonyos egészségügyi problémák lehet, hogy valójában energiaszegénységről árulkodó tünetek.

2

Az egészségügyi stratégiáknak figyelembe kell venniük az energiaszegénységgel összefüggő társadalmi és környezeti egészségmeghatározó tényezőket.

3

A válaszadóink által jelzett rossz lakáskörülmények rámutatnak, hogy sürgősen javítani kell a legkiszolgáltatottabb lakhatását a "legrosszabbat először" alapon megvalósuló korszerűsítési programok révén.

A MEGÉLT TAPLASZTALAT

Hans (német) és Maica (dél-amerikai) együtt élnek egy bérelt lakásban a tengerpart közelében Valenciában (Spanyolország). Javier 8 éves fia az idő felében velük él. Télen hideg és párás a házuk, nincs fűtés a lakásban, ezért elektromos radiátorokat kell használniuk, amelyeket egyik szobából a másikba mozgatnak, illetve elektromos takarókat, hogy melegen tartsák magukat, ami sok energiát fogyaszt.

A lakás huzatos, nyáron a rossz szigetelés miatt nagyon meleg. Attól tartanak, hogy a bérleti díj emelkedni fog, ha bármilyen felújítást végeznek az épületen. Ahogy Maica idősödik, télen a páratartalom és a hideg miatt egyre jobban szenved ízületi fájdalmaktól. Még nem kérelmeztek szociális juttatást, de szándékukban áll. Igyekeznek annyi energiát megtakarítani, amennyit csak tudnak, hogy minél kevesebbet kelljen költeniük, és mivel nagyon tudatosak az éghajlatváltozással kapcsolatban.

Az európai WELLBASED kutatási és kommunikációs csapata a következő tagokból áll:

UNIVERSITY OF LEEDS (UK)

ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER (NL)

ENERGY CITIES (EU)

ENTE OSPEDALIERO GALLIERA
(IT)

KVELOCE I+D+I (ES)

FUNDACIÓN LAS NAVES (ES)

...és támogatásban részesül a többi WELLBASED partner részéről.

A MEGÉLT TAPLASZTALAT

Samantha ápolónőként dolgozik, 3 gyermekével (közülük egy fogyatékkal él) egy három hálószobás lakásban él Leedsben (Anglia). A házában folyamatosan nyirkos és penészes a levegő, ami jelentős hatással van a jóllétére és az egészségére: nem tud aludni a nyirkos hálószobában, és a COVID hosszú távú hatásai miatt légzési nehézségei vannak, amelyeket a penész csak súlyosbít.

Az utóbbi év különösen nehéz volt számára és családja számára az élelmiszer- és energiaköltségek növekedése miatt, és csak a legszükségesebb dolgokra tudtak költeni. Minden megtakarítását a mindennapi megélhetésre használta fel. Samanthát frusztrálja, hogy a legkisebb gyermeke után kapott rokkantsági támogatást mindennapi cikkekre, többek között energiafogyasztásra kellett költenie, és emiatt többé nem tudja harcművészet órákra vinni őt.

További kutatás

A WELLBASED az EU Horizont 2020 programja által finanszírozott kutatási projekt, amely 2021-ben vette kezdetét és 2025-ben ér véget. A jövőbeni WELLBASED kutatások 2023 nyarától származó adatokkal, valamint a beavatkozások elvégzése utáni adatokkal fogják kiegészíteni a meglévő eredményeket. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy nyomon kövessük az energiaszegénység elleni

különböző beavatkozások hatását a résztvevők fizikai és mentális egészségére és jólétére. A kutatás a későbbiek folyamán a kísérleti városokban végrehajtott, energiaszegénységgel kapcsolatos különböző beavatkozások költséghatékonysági elemzését is magában foglalja majd.

 www.wellbased.eu

TOVÁBBI INFORMÁCIÓÉRT KÉRJÜK, HOGY VEGYE FEL VELÜNK A KAPCSOLATOT [ITT](#)

A WELLBASED tanulmány: Módszerek, adatok és minta

Ebben a tájékoztatóban két fő adatforrást használtunk fel: kérdőíveket 356 résztvevővel öt olyan városból, ahol adatokkal rendelkezünk, és kvalitatív interjúkat 47 résztvevővel (4 városból, kivéve Edirnet és a Heerlent). A kvantitatív adatokat leíró jelleggel mutatjuk be, hogy képet adjunk az emberek energiaszegénységi körülményeiről, arról, hogy hogyan küzdöttek meg a 2022-23 telén tapasztalt nehézségekkel, valamint a fizikai és mentális egészséggel kapcsolatos tapasztalataikról. A kvalitatív eredményekhez fűzött kommentárok és a résztvevők tapasztalatainak bemutatása a kvalitatív kutatócsoport első benyomásai az érintett öt ország helyzetéről.

Az eredmények egy része az energiaszegénységgel és az egészséggel kapcsolatos tapasztalatokhoz kapcsolódó, önbevalláson alapuló közös mutatókat használ, amelyek a meglévő uniós mutatókon (az EPOV/EPAH által meghatározottak szerint) vagy az általánosan használt egészségügyi méréseken alapulnak. Az általános uniós adatokkal való összehasonlításnál figyelembe kell venni, hogy a mintát szándékosan azzal a megfontolással állították össze, hogy a benne szereplők feltehetően érintettek legyenek az energiaszegénység problémájában. Az energiaszegénységgel kapcsolatos megküzdési gyakorlatokra vonatkozó kérdést kifejezetten ehhez a projekthez tervezték, és azt hivatott kimutatni, hogy az emberek hogyan birkóztak meg a téli energiaválsággal.